

import faanyagot használ fel, stb. Ilyen körülmények között különösen nagy jelentősége van a holt munkával a nyersanyagban és a félkész termékekben megtestesült munkával való takarékoságnak. Például a Borsod megyei bányáknál csupán egy százalékos bányafamegtakarítás évi 1800—2000 köbméter import fa megtakarítását jelenti. Ezen a téren igen nagy szerepe van a műszaki fejlesztésnek, például a bányafának acéltámokkal való helyettesítése, már az egy százalékos famegtakarításnál közel egymillió forint nyereséget jelent.

3. A technikai-műszaki fejlesztés sok olyan probléma megoldásával vagy enyhítésével összefügg, amelyek ma abból származnak, hogy Miskolc és Borsod munkavállalói jelentős részben nem miskolci, illetve nem borsodi lakosok. 1958 áprilisi adatok szerint a Miskolcra bejáró dolgozók száma 24 361, az összes munkavállalók 38,9 százaléka. Tehát a miskolci munkavállalóknak csaknem 40 százaléka vidékről jár be munkahelyére. Különösen magas az ilyen munkavállalók száma az építőiparban.

Ezeknek 66 százaléka 26 kilométeren felüli távolságról jár be dolgozni, 73 százaléka naponta utazik lakóhelyére és vissza. Nyilvánvaló, hogy az ilyen munkásoknál az intenzitás foka alacsonyabb, mint a normális. Súlyosbítják az amúgy is meglévő közlekedési és egyéb kommunális gondokat. Elszívó hatást gyakorolnak a falusi, a mezőgazdasági munkaerőre, ez pedig nehezíti a tsz belterjes gazdálkodásának fejlődését stb. Sok olyan munkafolyamat gépesítésére van lehetőség a kohászatban, az építőiparban, a bányászatban, amelyek nagymértékben hozzájárulnának a bejáró dolgozók számának csökkentéséhez.

4. E mellett megvannak azok a helyi adottságok, amelyek kedvező lehetőségeket nyújtanak a technikai fejlődés számára. Mindenekelőtt a fejlett helyi gépgyártásról és arról a nagyszámú műszaki káderalományról kell beszélni, amelyet a helyi üzemek és a Nehézipari Műszaki Egyetem ad. Külön említésre méltó az a tény, hogy ma már a Nehézipari Műszaki Egyetem mindhárom kara Miskolcon van. Az egyetem a miskolci, illetve a borsodi ipar profiljának megfelelő karokkal, tanszékekkel rendelkezik. Az egyetem és ipar kapcsolata — az elmélet és a gyakorlat kapcsolatának fontos tényezője. Ennek már az eddigiekben is számos eredménye mutatkozott meg. De közelről sincs kiaknázva mindaz a lehetőség, amit ez magában rejt, ha az szervezett és tervszerű jelleget ölt. Ha ez megvalósul, áldásos hatása nem marad el sem az ipar fejlődése, sem pedig az egyetemen folyó oktató-nevelő és tudományos munka szempontjából.

Az edelényi „Alkotmány” termelészövetkezet 10 éve

H. SZABÓ BÉLA

Vozár Lajos agronómussal tértem be a szövetkezet irodájába. Kint jártunk a termelészövetkezet 10 holdas új telepítésű szőlőjében — amely már az őszszel termett, megkóstoltatta az edelényi hegy levét a szövetkezeti tagokkal, bizonyítva, hogy itt is érdemes minőségű szőlőt, furmintot, stb. termelni —, most újabb 10 holdat telepítenek mellé a tavaszon. Így 20 hold szőlőjük lesz, de előrelátóan nem elégszenek meg vele. Facseteték ezrei várják már elvernie a tavasz ébredését, hogy a szőlő feletti dombtetőn szorgalmas kezek elültessék őket és a 18 holdas terület 12

holdjáról aranyárga, vagy pirosan mosolygó almák, három holdról lédús körtek, 2 holdról őszibarackok óriásai és 1 holdról a nagy gyümölcsű meggyek vörös piros gyümölcsei induljanak el a járás munkáslakta területeire, piacaira.

Azért jártunk kint a területen, hogy a fák ültetési rendjét meghatározzuk. Nem mindegy az, hogy melyik fajta hová kerül. Szorongó érzéssel baktattunk végig a lánctalpas után visszamaradt barázdák mentén. Agronómus barátomat azért fogta el a szorongó érzés, mert idevaló parasztfiú, apja is tsz-tag, — 16 holdas középparaszttal volt, amikor be-

Az edelényi új városrész bányász lakótelepe

lépett a szövetkezetbe, — nemrégén végezte el az agráregyetemet, itt a gyakorlatban ez lesz az első, nagy vizsgatétele. Én pedig azért szorongtam, mert ez az a táj, a Bódva-völgy, ahol paraszt-ösök szültek engem is, s vajon azt a tudást, amit a szőlőtőkék és gyümölcsfák birodalmában eddig gyerekkoromtól felszedtem, hasznosan fogom-e itt gyümölcsöztetni azzal a tanáccsal, amit kértek tőlem, alig 10 nappal ezelőtt.

Megegyezve a tennivalókban, ennek az izgalomnak a pirjával arcunkon térünk be ide, a tsz-irodába, ahol most Galkó Lajos tsz-elnök, országgyűlési képviselő beszélget a szomszédos finkei tsz néhány tujjával.

Asszonyok, férfiak vegyesen. Valami sérelmük van. Beszélgetésük fonalát nehéz megragadni, de a foszlányok felkeltik érdeklődésemet. Figyelni kezdek:

— „Maga más, Lajos bácsi, mert maga nem olyan elnök, aki csak parancsolgat, de példát is mutat...”

Láttuk már magát kapálni is, meg kaszálni, de a mi vezetőink másban járnak élen...

Itt van munkaegység, jól élnek a tagok, de mi csak a szemünket törölgethetjük, nálunk csak a vezető emberek élnek jól, azt gondolják, hogy nem tudjuk miből! Szívesebben dolgoznánk itt mi is!”

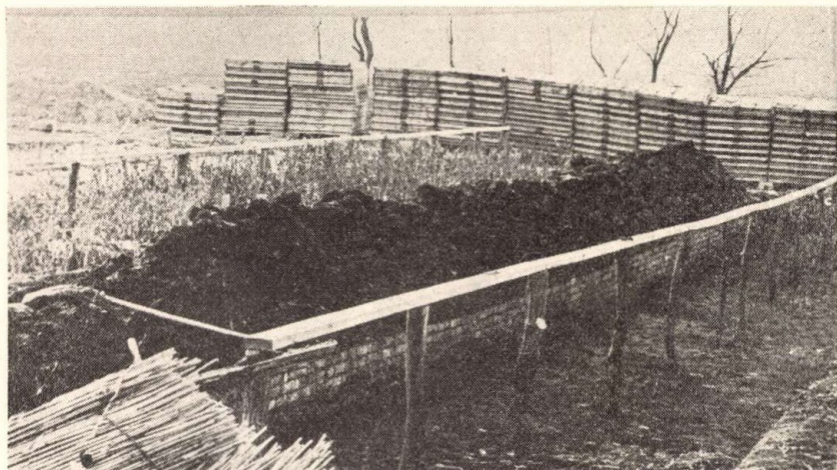
Az elnök bajusza néha-néha megremeg, homlokán elmélyülnek a ráncok, amikor megszólal:

— De maguk is hibásak! Miért nem vonják felelősségre vezetőiket! A közgyűlés mire való?

— Lajos bácsi! Mi már nem is emlékszünk rá, mikor volt közgyűlés...

— Na látják, ez a hiba, nálunk havonta meg van rendszeresen a közgyűlés, és a pártszervezetünk is rendszeresen összeül! Ezt kell megcsinálni maguknál is, most még nem az a megoldás, hogy egyesüljenek velünk, majd talán évek múltán, ha a fejlődés ezt kívánja, lehet, hogy egybeolvad a két szövetkezet tngsága és határa. Menjenek csak haza és éljenek azzal, amit tanácsoltam.

Halkan köszöntek és bár szomorúan, de a szemükben valami különös reménysugárral léptek ki az ajtón. Én pedig a kíváncsiság éles pengéjével vetettem tekintetemet Lajos bácsira, arra az elnökre, akit ma már nemcsak a faluja, nemcsak az edelényi járás, hanem az egész megye így hív és megbecsül. Ismerem régen, hírből még régebbiről. Tizenhárom holdas középparaszt volt, ki már jóval a felszabadulás előtt foglalkozott a szövetkezés gondolatával, már 1937-ben. Tudta, hogy van ilyen külföldön, más országokban, mert „ol-

A zöldségtermeléshez szükséges plánták előállítására már február elején előkészítik az üvegkeretes hollandi ágyakat.

vasó parasztember” volt. De álma csak a felszabadulás után mehetett teljese-
désbe, ma szövetkezete a legjobbak
egyike.

Megkérdeztem, hogyan jutottak idáig,
hogyan amikor az országos átlag munka-
egységként 30 Ft. körül mozog, ők az
idei zárszámadáskor 60 forinton felül
fizettek a tagoknak.

Ahogy beszélni kezd, hol elkomorodó,
hol mosolyra húzódó arccal, — assze-
rint, hogy a múlt ködéből milyen em-
léke elevenedik meg — kirajzolódik az
a nehéz küzdelem, amit a földdel, a ter-
mészet erőivel és az emberrel kellett
folytatni.

A földművesszövetkezet elnöke volt,
amikor 10 éve, 1950. augusztus 20-án el-
határozták a termelőszövetkezet megalakítását. Ezért választották szövetkeze-
tüknek az „Alkotmány” nevet. Vezetői
a földművesszövetkezet addigi vezetői-
ből kerültek ki, tagsága pedig vegyes
volt, agrárproletárok, kis- és középpar-
asztnok. 35-en kezdtek 340 hold földdel.
Nehéz volt az indulásuk, főleg a kezdeti
egyenetlenség miatt, mert az agrárpro-
letárok azt vágták a korábban módos
gazdáik szemébe, hogy „most is család
vagyok!” Azok pedig „most is az enyém-
ből él!” kiszólással replikáltak vissza.

Három esztendő kellett, míg a tagok
összerázódtak, a közös munka kialakult.
Nehézé tette ezt az időszakot a kiala-

kulatlan bérezés is, mert fejadagok
voltak, ahány családtag — annyi fej-
adag, amit alig futott néha a munka-
egység. 1951-ben még 19 forint esett
egy munkaegységre, 1952-ben már 23,
53-ban 35, de csak úgy tudták ezt is el-
érni, hogy az egész vezetőség, az elnök
is — már mint Lajos bácsi — éppen
úgy kapált, kaszált, aratott és dolgozott
a gépnél, mint más tag, de ugyanakkor
nevelte az embereket is, nemcsak a
munkára, hanem „az enyém” helyett
a „miénk” megbecsülésére. Formálta a
közösségi embert, az új embert!

1952-ben megerősödésüket elősegítet-
te az I. típusú „Béke” termelőszövetke-
zeti csoport beolvadása, ami 56—60 új
embert 120—160 katasztrális hold növe-
kedést jelentett. Ezek dolgos emberek
voltak. A régi és új tagság olyannyira
eggyéforrt, hogy 1954-ben munkaegysé-
gük már 40 forint volt, 1956-ban pedig
62 forinttal zártak. Törés nélkül jutot-
tak túl az 1953-as Nagy Imre féle poli-
tika viharain, annak ellenére, hogy 10—
15 személyt veszítettek tagságukból,
akik vagy maguktól léptek ki, vagy ki-
zárták őket, de akik ma már nagy többsé-
gükben ismét termelőszövetkezeti ta-
gok, jó közösségi emberek. Az „októ-
beri vihar” sem jelentett náluk külö-
nösebb kellemetlenséget, mert bár az
aratás utáni időszakban a rádióhírek
hatására érezhető volt izgatottság, de

Az edelényi malom melletti Boldva-ág, ahonnan az öntözéshez a vizet a zöldségtermeléshez szivattyúval emelik ki.
(Szerző felvételei)

csak az ellenforradalom után léptek ki néhányan a termelőszövetkezetből — mindössze 6 személy, egy tagot pedig maguk zártak ki. Az akkor kilépettek ismét szövetkezeti tagok. Szó sem volt a szövetkezeti vagyon tépázásáról, széthordásáról. Így tudták elérni, hogy 1957-ben munkaegységük tovább növekedett 72 forintra, 1958-ban is 67 forint volt a sok természeti tényező okozta kár, a gyengébb termés ellenére is. 1959-ben pedig több mint 60 forintot fizettek,

ami annál inkább megbecsülendő, mert ez nem a szokásos 12 hónapra esedékes részesedés volt, hanem 14 hónapból álló időszak lezárása. Lehetett volna ez jóval több, ha az aratást nem egymásra dőlt termésű búzatáblákon végzik el, ami kétszerannyi munkaegységet kívánt meg, mint amit terveztek. 100 négyszögölnyi terület rendbetételére fizettek egy munkaegységet, amit figyelembevéve és beszámítva azt, hogy 2 hónappal hosszabb időszakot zártak le pénzügyileg, mint a korábbi években, most több mint 80 forint is lehetett volna a munkaegység.

De megelégedettek! 370 holdon 61 család érte ezt el, 87 taggal dolgozva. Egy dolgozó átlagkeresete 19 074 forint, ezt emeli még a háztáji gazdaság jövedelme. A szövetkezet vagyona megközelíti a 6 millió forintot, a fel nem osztható alap több mint 3 millió forint. Tiszta vagyonuk 1 753 000 forint. Csak 1959-ben 320 ezer forintot fordítottak saját erőből beruházásra, (két, egyenként 48 férőhelyes tehén-istállóra, melyek egyikét már használgják, a másikat most fejezik be). Vagyonnövekedésük 1 kh. összterületre 1 292 forint, 1 kh. szántóra 1 492 forint, 1 kh. szántóegységre 1 215 forint volt. Munkaegység részesedés 1 kh. összterületre 4 575 forint, 1 kh. szántóra 5 272 forint, 1 kh. szántóegységre 4 308 forint volt.

Fő jövedelmüket a növénytermesztés szolgáltatta. A Bódva völgyön addig őszi búzából 9 mázsánál jobb termést egyéni gazda nem ért el, ők termeltek 18,8 mázsát, de voltak 22 mázsát adó táblák is. Tavaszi árpából az egyéniék korábbi 8—9 mázsája helyett 15-t, a zab korábbi 6 mázsája helyett 10-t, a rozs 7 mázsája helyett 15-t, a kukorica korábbi 25—30 mázsája helyett 45 mázsát, de voltak tagok, akik 60 mázsás termést törtek le. Egyes növények termesztése ismeretlen volt ezen a tájon, ezek és terméseredményeik a következők: őszi árpa 15 mázsa, silónak való szószós 100 mázsa, silókukorica 200 mázsa, dohány 9,6 mázsa és cukorrépa 250 mázsa átlagtermést adott. Utóbból egyes tagok — mint Lackó János és Maliszka András — 302 mázsát termeltek a gondozásukra kijelölt művelési parcellákon.

32 holdon meghonosították a zöldségtermelést, 6 holdon pedig dinnyét termeltek 80 mázsás átlagot elérve, és ebből, a MÉK-el szerződést kötve, a me-

gye ellátásából más területen is kivették részüket. Fájlalják, hogy másodosztályúnak átvett termelvényeiket, I. osztályúként árusították a kereskedelmi szervek, ez nekik veszteséget jelentett.

A szarvasmarha-, sertés- és juhtartás, illetve hizlalás komoly jövedelmet hozott, darálójuk és fűrészüzemükkel együtt. Egyedül az új telepítésű szőlőjük zárt deficittel, de már az idén termelt 20 hektó boruk és 3 mázsa csemege szőlőjük, s évről évre csökken a ráfordítás összege.

A számok bizonyító erejű sokaságából nemcsak az elért gazdasági eredmények, az évről évre mutatkozó fejlődés körvonalai rajzolódnak ki. És nemcsak a föld szeretete, hanem a másik: az ember megbecsülése is, a jövő emberének a formálása. A nevelőmunkát elsősorban az elnök végzi. Elmondta néhanapján, hogy milyen nehezek voltak az első kaszálások, amikor napnyugta után először mindenki csak egy kis csomó lucernát kötött, hogy „háztáji állatainak” viszi haza, majd később annyit, hogy terhe alatt már fel sem bírt állni. Ekkor döbentette ő rá a tagságot: ez így nem mehet tovább, mert nem a másét, hanem a magukét — a közöst prédálják. Vagy amikor szemetelő esőben állt ki éjjel a mezei utakra, hogy a szekérrel közlekedő „szarkákat” elcsipje és emberségre tanítsa. Pár eset után, amikor közgyűlésen tárta fel egyes tagok viszsza viselkedését, maguk a tagok fundáltak ki rendszabályokat és jártak el a renitenskedőkkel szemben. Így alakult ki az a rend, ami talán külsőleg azt mutatja, hogy a szövetkezet „nem szabályos” szövetkezet, nincsenek brigádvezetők, különböző brigádok. Egy egység a gabonatermelés; a kapásnövények művelési táblákra vannak kijelölve egész év viszonylatában, s prémium van kitűzve a jobb terméseredmény elérése érdekében. A tagság ugyanakkor maga döntötte el azt is, hogy ha fizetnek a pluszért, akkor vegyék figyelembe a gondatlan munkából adódó terméscsökkenést is, ennek eredménye az, hogy ha valaki a kitűzött termésátlagot nem éri el, akkor a hiányt levonják munkaegységéből.

Így alakult 10 esztendő alatt a szövetkezetből az a nagy család, amely az idejű fejlesztés során erősen megnövekedett, mert ma már 182 család 223 tagja

Az Alkotmány Tsz-t tíz éve vezető Galkó Lajos, országgyűlési képviselő

dolgozik 1470 kat. hold közös földön. Tervük azt mutatja, hogy ez évben szeretnék megtartani — a jóval nagyobb területen — korábban elért terméseredményeiket, bővítik állattenyésztésüket, növelik a zöldségtermelést, változtatlanul gondot fordítanak a tartalékalap képzésre. Beruházásaikat reálisan, erejükhöz méretezik. Gépparkjukat is ennek megfelelően bővítik. Mert ez is van. Az 1957-ben vásárolt Zetoron és pótkocsin kívül van egy silótöltőjük, 3 db 14 soros vetőgéjük, 1 fűkaszájuk, 1 kukoricamorzsolójük, most vásárolnak ismét egy Zetort, egy RS 09-es eszközhordozót, ami 7 féle munkagép szerepét tölti be és vesznek még most egy tehergépkocsit is.

Edelényben valamikor egészen másfajta emberek voltak az urak! A nagybirtok, — a község területének 6 093 kat. holdjából nem kevesebb mint 3 ezer kat. hold Kóburg Józsiás hercegé volt, a község házai fölött a barokk kastély épületének franciás tornyai állottak őrt.

Ma a nagy táblák frissen szántott hantjairól és az új bort adó szőlőtőkéről verődik vissza a tavaszi napfény, melyben „írva vagyon” nemcsak az Alkotmány Termelőszövetkezet 10 esztendeje, hanem felszabadult népünk boldogabb holnapja, jövője is.